

LA QUOTIDIANA

FMR Fundaziun Medias Rumantschas, Via da Masans 2, 7000 Cuirra, 081 544 89 11, redacziun@fmr.ch

Damain svieuta – dapli collavuraziun

Per optimar custs collavura il consum Alvra/Surses cun quel da l'Engiadin'Ota. La svieuta però è sa reducida. **Pagina 8**

In nov piz en Val Tujetsch – il Piz Tgina dil Rein

La vischnanca da Tujetsch ha battegià in piz sin 2742 meters sur mar che aveva en fin uss nagin num. **Pagina 5**

FMR FUNDAZIUN
MEDIAS
RUMANTSCHAS

südostschweiz

GRISCHUN

Ina rait spessa cunter disgrazias

Las auazuns e las bovas da las davosas emnas han procurà per snuizi en Svizra. Ed i sa tschenta la dumonda, sch'ins n'avev betg pudì prevesair u perfin impedir talas disgrazias? – La Svizra poseda e tgira dentant ina rait detg spessa per prevegnir, avertir ed almar en cas dad urizis, bovas ed inundaziuns. In element central è – tenor tipica tradiziun cartografica da la Svizra – ina «charta da privels». Sin quella è signadas en detagl tut las zonas privelas, classificadas tenor grad da privel. Dasperas datti anc auters instruments d'avertiment e d'alarm. Oz gievgia vules la Confederaziun per exempel preschentar in nov sistem d'alarm che funcziuna direct sur ils telefonins. (rtr/fmr/dat) **Pagina 2**

ENGIADINA

Scuol es pront pel «circus» da jass

Quista gövgia vain emiss il Donnschtig-Jass a partir da las 20.05 live dal Plaz a Scuol Suot. Per pussibilitar la gronda show es daspö lündeschi gnüda installada tuot l'infrastructura. FOTO MARTIN CAMICHEL

Scuol Sot es daspö lündeschi in ün stadi extraordinari. Tschertas vias e'l Plaz sun serrats, a passan adüna darcheu gronds camions tras la giassas strettas e dunzainas da lavuraints pisseran per canera. I nu riva il circus, sco chi's pudess crajer cun dar il prim sguard s'illa fotografia, dimpersè il Donnschtig-Jass. Per realisar il cumbat da jass live in televisiun, sun rivats 12 camions cun totalmaing 30 tonnas material in Engiadina Bassa. Fin in marcurdi mezdi es lura gnüda montada tuot la culissa e l'infrastructura pel Donnschtig-Jass. Cha l'emischiun dad SRF fa insomma üna visita a Scuol, perquai ha tanter oter pisserà eir Fabian Portmann (14). El d'eira nempe ün da quatter jassists, chi han giovà l'eivna passada a Seengen (AG) cunter la Val Müstair pella victoria e chi chi po esser la culissa per l'emischiun da quista gövgia. In mardi passà es la FMR ida a visitar Scuol Sot cun Plaz ed a Fabian Portmann, chi'd ha quintà davart sia aventura in televisiun e sia carriera da jass. (fmr/cam) **Pagina 7**

SURSELVA

FotograVia a Sedrun cun fotos d'antruras

Per la siatavla ga porscha Tujetsch Viva Cultura questa stad la FotograVia. Sco igl onn vargou ei quella da veser era uonn a Sedrun. Ella Via da Gonda san las visitadras ed ils visitaders contemplar 15 tablas cun fotografias veglias dil menaschi dalla viafier da pli baul en Val Tujetsch. La revista dat in impressiun dil temps dalla construziun dalla viafier ella val, mo era dalla fasa ch'il trassé entscheveva a crescher en. Ils trens da lu vegnevan secapescha tratgs da locomotivas a vapor. La vernissascha dalla FotograVia ei sonda proxima sper la Tgèsa communal a Sedrun. La revista cuozia biebin in meins. (fmr/hh) **Pagina 6**

Da Vrin a Los Angeles

Naven da 1992 entochen igl onn 2002 ha Verner Soler da Vrin che viva a Los Angeles/Stadis Uni dall'America fotografau persunas en situaziuns dil mintgadi en siu vitg nativ da Vrin (mira foto). Quels dis cumpara in cudisch cul num «Bandunar e buca schar dar» cun 154 fotografias e cuorts texts en romontsch, tudestg ed engles, secrets da Verner Soler. El presenta maletgs autentics d'ina realitad sincera dil mintga di en sia vischnanca nativa. «Il cuntegn dil cudisch ei in vegl project da mei», di igl autur. «Oriundamein aveva quei project num «Visetas a miu vitg» ed orda quei project cun fotografias durant 30 onns hai ussa dau in cudisch.» El hagi scret ils texts era en engles per schar leger quels in publicum en siu contuorn american, di Verner Soler. «Jeu lessel mussar cun mias historias, ch'ils schabetgs enta Vrin ein silmeins aschi interessants sco quels els centers internaziunals.» (fmr/mg) **Pagina 3**

FOTO VERNER SOLER

Neginas stremblidas en Lumnezia

Dapi gl'atun 2021 ei la Lumnezia colligiada cugl Institut da geofisica dalla Scola politecnica federala da Turitg. Per incumbensa dil Survetsch seismologic svizzer mesira ina staziun a Vignogn il moviments e stremblidas dalla tiara. Gl'implont discret ei in da quater ch'ei dat en Surselva.

AUGUSTIN BEELI/FMR

Dapi igl 1. da schaner 2024 ha la tiara scurlau exact 961 gadas en Svizra. Quei han las staziuns da mesirar tiaratriembels registrau. Ina tala ei a Vignogn. Il spassegiader ni la turista pren strusch notizia digl implont avon gl'ual d'Uresa, s'illa deponia veglia da Vignogn. Quel ei circumdaus d'ina seiv. Ei savess esser ina staziun meteorologica. Igl ei denton in schinum-nau «Akzelometer». Ina petga cun in panel so-

lar ed ina antenna rendan attent ad ina colligiaziun virtuala. Igl ei la staziun da mesirar moviments sutterrans, in da numerus implonts sensibels ch'ei installai in ver 100 loghens en Svizra. Las 961 vibraziuns cun magnitudas tochen 4,4 puncts s'illa scala da Richter ein stadas levadas. Finadina registrescha era la staziun a Vignogn. Ella Lumnezia sez ha ei buca vibrau dapi ch'igl «Akzelometer» ei installaus. Il sistem da survigilar ha registrau negins moviments sutterrans.

«Mintga gada ei la tiara semovida», conferma Urs Fässler en connex culs 961 tiaratriembels ch'ei ha dau uonn en Svizra. Gl'electroinschignier dil Survetsch seismologic svizzer ei responsabels pils implonts da mesirar dil Grischun. Sper la staziun a Vignogn dat ei ina medema a Glion, ina sil Pass Pigniu ed ina sper il lag da fermada Nalps en Tujetsch. Las staziuns da mesirar tiaratriembels s'audan tiel sistem d'informar e d'avertir.

Pagina 5

40028

Servetsch d'abunents e da
distribuziun: tel. 0844 226 226
mail: abo@somedia.ch

9 771424 749004